

SAKSFRAMLEGG

Saksnr	Utvalg	Møtedato
	Utvalg for næring, arbeid og kultur	
	Kommunestyret	

BEREGNING AV SOSIAL STØNAD I ØRLAND KOMMUNE

Rådmannens innstilling

Kommunestyret vedtar at i beregning av sosial stønad at man holder halve barnetrygda utenfor for inntil 2 barn og beregner den med fra og med barn 3.

Sakens bakgrunn og innhold

I kommunestyremøte den 12. desember 2019 i PS 19/54 Budsjett 2020 - økonomiplan 2020 - 2023 ble følgende vedtak gjort:

«18. Ørland kommune inntektsberegner barnetrygd før utmåling av sosialstønad. Dette bidrar til å forverre situasjonen, siden familier på sosialstønad får en lavere utbetaling enn de ville hatt om barnetrygden ikke ble inntektsberegnet. Inntektsberegning av barnetrygden bidrar til å øke forskjellene og er en usosial praksis, som er i strid med intensjonen med universelle trygdeordninger. De aller fattigste barnefamiliene får på denne måten enda dårligere muligheter til å komme seg ut av fattigdom og utenforskap. Kommunestyret bevilger derfor 500.000 for å holde noe av barnetrygden utenfor når sosialstønad regnes ut.»

På bakgrunn av at vedtaket gjelder at noe av barnetrygden skal holdes utenfor i beregningen av sosial stønad og at det er bevilget kr 500.000 til dette i budsjettet for 2020, legger administrasjonen fram en sak til politisk behandling som viser hvordan sosial stønad beregnes og hvordan vedtaket kan håndteres. Det er NAV Ørland som har utredet saken.

Folkehelsevurdering

Meld. St. 19 (2018 – 2019) Folkehelsemeldinga – Gode liv i eit trygt samfunn viser til at de fleste barna i Norge vokser opp i trygge omgivelser, med gode levekår og muligheter for å utvikle seg hjemme, på skolen, i nabolaget og på fritidsarenaer. Samtidig er det mange barn som har en utfordrende oppvekst på grunn av den økonomiske situasjonen til familien. Tallet på barn som lever i en familie med vedvarende lav inntekt har økt.

Administrasjonens vurdering

Hovedmålet for NAV er at brukerne skal komme i arbeid eller tiltak i den hensikt å kvalifisere seg til jobb. Formålet i sosialtjenesteloven er: «å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig,

og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet.» Loven skal bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Loven skal bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer». Lovens hovedmål er å være samfunnets siste sikkerhetsnett for dem som trenger det. Sosial stønad bør være en ytelse man mottar mens man arbeider med å etablere andre mer varige løsninger for livsopphold, som arbeid eller andre statlige ytelser. For NAV Ørland er det en prioritert oppgave å gi råd, veiledning og oppfølging på en slik måte at mottakerne av sosial stønad kan komme i arbeid eller i arbeidsrettet aktivitet snarest mulig.

Sosialtjenestelovens § 18 sier at de som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved gjeldende økonomiske rettigheter, har krav på stønad. Bestemmelsen sier at alle andre muligheter skal være prøvd, og at alle inntekter skal medregnes ved vurdering av økonomisk stønad.

Det skal i enhver sak foretas konkrete og individuelle vurderinger av hjelpebehov, stønadsbeløp og stønadsform. NAV-kontoret har både rett og plikt til å foreta skjønnsmessige vurderinger i hver enkelt sak.

Satser for økonomisk sosial hjelp er vedlagt saken. I tillegg til vedlagte satser kommer barnehage og SFO som et fast tillegg. NAV-kontoret individuelle vurderinger knytta til behov som klær, sko, aktiviteter og annet utstyr. Det kan også gis ekstra til jul og ved bursdager, konfirmasjoner m.m. NAV Ørland er opptatt av å ivareta barneperspektivet og at også barn som har foreldre som mottar økonomisk sosialhjelp skal ha muligheter til å være med på aktiviteter og ha klær/ utstyr som ikke skiller seg vesentlig ut fra andre. Dette ivaretas gjennom individuelle vurderinger i hver enkelt sak. Det er usikkert hvorvidt universelle ordninger vil komme barna til gode.

I tidligere Bjugn og Ørland kommuner var det i 2019 til sammen ca. 55 familier med til sammen ca. 130 barn som mottok sosial stønad. Av disse var i underkant 50% enslige forsørgere.

Hva brukerne får utbetalt varierer mye. Det er avhengig av om de har andre muligheter for forsørgelse og hvor lenge de mottar stønad. Stønads lengden varierer også mye. Flere mottar stønad som supplement til annen inntekt. Gjennomsnittlig stønads lengde var på ca. 3 måneder i 2019.

Vi vet at det på generelt grunnlag vil være flere i behov for sosial stønad framover på grunn av innstramminger i det statlige regelverket. Dette gjelder blant annet arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader.

Hvis man regner med barnetrygd hele året for hvert barn uten å ta høyde for at enslige foreldre gjerne får utvidet barnetrygd, det vil si for ett barn ekstra, vil det beløpe seg til kr 1 638 000,- dersom NAV skal holde hele barnetrygden utenom inntektsberegning. Dette er vanskelig å kostnadsberegne, fordi en god del personer bare mottar sosial stønad deler av året. Dersom en regner med at brukerne mottar stønad 6 måneder pr. år vil dette halveres og tar man gjennomsnittlig stønads lengde vil det utgjøre kr 409 500,-. I tillegg kommer den utvidede barnetrygden.

I tillegg kommer de som per i dag ikke fyller vilkårene på grunn av for høy inntekt og som ved å holde barnetrygden utenfor vil fylle vilkårene. Det er svært vanskelig å si noe om hvor mange dette vil gjelde og hvilket beløp det utgjør.

I vedtaket i kommunestyret sier ordlyden at «noe» av barnetrygden skal holdes utenfor.

Slik vi vurderer det vil det være flere måter å gjøre dette på.

Man kan tenkte at man holder barnetrygden utenfor for inntil 2 barn og at man da legger inn en «stordriftsfordel» fra og med 3. barn. De med utvidet barnetrygd beholder denne. Det at inntekten blir såpass stor utover 2. barn at det ikke understøtter og motiverer for arbeid og aktivitet vil da kunne være en begrunnelse for dette.

En annen løsning vil være at halve barnetrygden legges til grunn som inntekt fra første barn, og at barnetrygden enslige foreldre får ekstra holdes utenom. Dette vil medføre at endringene i praksis med å holde barnetrygden utenfor ved utregning av sosial stønad vil komme alle «til gode».

Et tredje alternativ vil være en mix av alternativ 1 og alternativ 2 med at man holder halve barnetrygda utenfor for inntil 2 barn og beregner den inn fra og med barn 3. Enslige forsørgere beholder også her den ekstra barnetrygda.

Et fjerde alternativ vil være at man først holder barnetrygda utenfor ved beregning av sosial stønad fra 04. måned og ser det som er ordning for de som har minimalt med inntekt over tid.

NAV Ørland sin anbefaling:

Kommunestyret har satt av kr 500 000,- til formålet knytta til å holde noe av barnetrygda utenfor. Noe av disse midlene vil også måtte brukes til ekstra saksbehandling for økt arbeidsmengde.

NAV-kontoret er av den formening at skal man holde seg noenlunde innenfor budsjetttramma vil man måtte gå for alternativ 3. Dette vil også medføre at alle kommer noe bedre ut økonomisk.

Vi vet også at vi nå har flyktninger som har bodd i over 5 år som har flere enn 3 barn. Dette vil bli ei større gruppe framover og må tas i betraktning.

Dersom hele barnetrygden skal legges til grunn vil ikke kr 500 000,- være nok.

Uansett hva kommunestyret nå velger vil det være viktig for oss å få konkrete føringer for hva vi skal for holde oss til framover slik at intensjonene til kommunestyre også blir ivaretatt.

Vedlegg

1 SOSIALHJELPSSATSER FOR NAV ØRLAND 01.01.2020